

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z powództwa M. P.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury i renty funkcjonariuszy służb mundurowych,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Poznaniu z dnia 9 października 2023 r. sygn. III AUa 383/22,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 5 marca 2025 r.,
w przedmiocie wniosku ubezpieczonego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego
Jarosława Sobutki od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Najwyższym,
sygn. III USK 183/24,

**stwierdza swoją niewłaściwość i wniosek zgodnie z właściwością
przekazuje do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych.**

UZASADNIENIE

Pismem z 12 lutego 2025 r. (data stempla pocztowego) M. P., zastępowany
przez profesjonalnego pełnomocnika adw. M. P.1 wniósł o wyłączenie SSN
Jarosława Sobutki od orzekania w sprawie. W dniu 18 lutego 2025 r. Pierwszy
Prezes Sądu Najwyższego przekazała Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych wyżej wymieniony wniosek pełnomocnika ubezpieczonej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 622, dalej: „u.SN”) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Na przeszkodzie rozpoznania wniosku pełnomocnika ubezpieczonego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Jarosława Sobutki od orzekania w sprawie III USK 183/24 w trybie art. 26 § 2 u.SN stoi wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21R orzekający w pkt 4, że przyjmując i utrzymując w mocy art. 26 § 2 i 4-6 i art. 82 § 2-5 u.SN., w brzmieniu nadanym ustawą z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, jak również art. 10 tej ustawy, przekazujące do wyłącznej właściwości Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych, jak również na mocy art. 267 TFUE i zasady pierwszeństwa prawa Unii.

Sąd Najwyższy, w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 8 stycznia 2020 r., sygn. akt I NOZP 3/19, mającej moc zasady prawnej, przypomniał, że podstawą funkcjonowania Unii Europejskiej jest wzajemne zaufanie państw członkowskich, w szczególności przez przestrzeganie prawa UE. Z tego względu, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) –

Państwa Członkowskie zapewniają na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii oraz podejmują w tym celu środki służące zapewnieniu wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. Realizacji celów Unii służyć ma system sądowniczy, na który składa się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądy państw członkowskich. Zapewnienie jednolitego stosowania prawa Unii na całym jej obszarze wymaga ścisłej współpracy TSUE oraz sądów państw członkowskich. Jej ramy wyznacza procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Urz. UE 2016 C 202, s. 1, dalej: „TFUE”), która, ustanawiając dialog między sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami Państw Członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, skuteczności i autonomii.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż każdy sąd krajowy, w tym Sąd Najwyższy, działający w ramach swojej właściwości, ma jako organ państwa członkowskiego obowiązek, zgodnie z zasadą współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 TUE, stosować w całości podlegające bezpośredniemu stosowaniu prawo Unii i zapewnić ochronę uprawnień wynikających z tego prawa dla jednostek.

Treść wyroku TSUE oraz jego uzasadnienia prowadzi do konstatacji, że w odniesieniu do Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zakwestionowano jej wyłączną właściwość w sprawach z wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Nie ulega zatem wątpliwości, że rozpoznawanie wniosków i oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, w tym również obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, ma się odbywać na zasadach ogólnych według właściwości wynikającej z właściwych przepisów proceduralnych.

Przypomnieć też należy, że w orzecznictwie zarówno Trybunału Sprawiedliwości, jak i Sądu Najwyższego wskazuje się, że w przypadku stwierdzenia sprzeczności między przepisem prawa krajowego a przepisem prawa UE, rolą sądu krajowego jest w pierwszej kolejności podjęcie próby prounijnej

wykładni przepisu prawa krajowego. Obowiązek prounijnej wykładni niezgodnego z prawem unijnym przepisu sięga tak daleko, że sąd krajowy może pominąć przepis prawa krajowego i w jego miejsce zastosować inny przepis prawa krajowego, który będzie zgodny z prawem UE lub którego wykładnia taką zgodność pozwoli uzyskać. Jeżeli natomiast sąd krajowy nie może zinterpretować przepisu prawa krajowego w sposób zgodny z prawem UE lub nie znajdzie w krajowym systemie prawnym innego przepisu, który mógłby zastępczo stanowić podstawę prawną dla rozstrzygnięcia sprawy w sposób zgodny z prawem unijnym, należy rozważyć kwestię odmowy zastosowania przepisu prawa krajowego (między innymi: wyrok TSUE z 24 stycznia 2012 r. w sprawie C-282/10 Dominguez, wyrok Sądu Najwyższego z 19 października 2012 r., III SK 3/12).

Z kolei w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 21 grudnia 2023 r., C-718/21 stwierdzono istnienie poważnej przeszkody procesowej do dalszego wykonywania obowiązku lojalnej współpracy i prowadzenia dialogu sądowego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z Trybunałem Sprawiedliwości.

W niniejszej sprawie zatem rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego mogłoby co najmniej oznaczać obejście prawa unijnego, albo wprost prowadzić do jego poważnego naruszenia.

Z tych wszystkich względów należało uznać, że Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest właściwa do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Jarosława Sobutki od orzekania w sprawie III USK 183/24, również dlatego, że profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonego, jako podstawę złożonego wniosku wskazał art. 49 w zw. z art. 50 k.p.c.

W powyższych okolicznościach, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. w zw. z art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 52 § 1 k.p.c. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał wniosek Sądowi Najwyższemu – Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z właściwością.

[SOP]

[R.G.]

